

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Synodalia Osnaburgensis Ecclesiae, Ab Anno Christi
MDCXXVIII.**

Brogberen, Johannes

Coloniae Agrippinae, 1657

Synodus Osnaburgensis, quam celebravit Episcopus Franciscvs, Comes
Waldeccensis, feriâ tertiâ post Dominicam Oculi, anno MDXXXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14298

DECRETA
SYNODI DIOECESANÆ
OSNABRUGENSIS;

habitæ Anno M D XXXIII,

Feria tertia post Dominicam Oculi,

S V B

Illustrissimo & Reverendissimo Principe ac Domino

D. FRANCISCO,

OSNABRUGENSI ET MONASTERIENSI

EPISCOPO,

nec non Mindenſis Eccleſiæ

ADMINISTRATORE.

RANCISCVS, Dei & Apostolicę Sedis gratia Monasteriensis & Osnaburgensis Episcopus ac Mindensis Ecclesiarum Administrator; universis & singulis Dominis, Abbatibus, Prioribus, Prępositis,

Decanis & Archidiaconis, Capitulis & Conventibus Cathedralis ac Collegiarum, Regularium & sæcularium Parochialiumque Ecclesiarum & divinorum rectoribus, nec non toti Clero ac Clericis, & Notariis publicis & personis Ecclesiasticis, quibuscunque nominibus censeantur, aut quacumque præfulgeant dignitate, Civitatis & Diocęsis nostrarum Osnaburg. ubilibet constitutis, Salutem in Domino.

Pro cultura agri divini ad extirpandum vitia, plantandum virtutes, corrigendum excessus, & reformandum mores Cleri prædicti, recolendę memorię dictę Osnaburgensis Ecclesię Episcopi, Nostri Prędecessores, nonnulla saluberrima Constitutiones & Statuta Synodalia in diversis retroactis Synodis Episcopalis publicari, eaque sub certis censuris & pœnis firmiter teneri & observari præceperunt & mandarunt. Nos igitur, qui regimen & gubernationem ejusdem Osnaburgensis Ecclesię pro nunc gerimus, eorundem Nostrorum Prędecessorum vestigiis inharere volentes, Constitutiones & Statuta hujusmodi, sub modo & forma infra scriptis, duximus innovanda, & innovamus, atque sub pœnis & censuris infra scriptis, firmiter observari præcipimus & mandamus per præsentis.

I. Inprimis, ut omnes & singuli Pręlati dictarum Civitatis & Diocęsis Osnaburg. de jure vel consuetudine Jurisdictionem in suos subditos habentes, infra unius mensis spacium, postquam eis & eorum cuilibet innotuerit, crimina & excessus corrigendos suorum corrigant subditorum; alioquin Nos, lapsa dicto mense, ad illorum correctionem procedemus, prout de Jure fuerit procedendum.

II. Item, ut omnes & singuli Clerici & personę Ecclesiasticę dictarum Civitatis & Diocęsis, cujuscumque status vel præeminentię fuerint, in eorum domibus familiam honestam habeant, nec concubinas publicas, vel alias personas suspectas, sibi cohabitare permittant; quin imo tales, infra unum mensem proxime sequentem, à se expellant adeo remote, quod vulgus inde nihil finistri valeat suspicari; easdem nullatenus reassumpturi.

III. Item, ut nullus eorum tabernas publicas, nisi in itinere constitutus, visitet aut frequentet; ac habitum & Tonsuram Clericales debitos & decentes deferant; seque, prout eorum beneficia exigunt & requirunt, infra terminum juris, statutis ad hoc temporibus, ad sacros Ordines faciant promoveri, & in

suos beneficiis residentiam faciant personalem.

IV. Item, ut quarumcunque Ecclesiarum & aliorum piorum locorum Structuarii & Provifores pro tempore Ecclesias, Capellas, Oratoria, Altaria, Cœmeteria, Campanas, Fenestras sacramentales, & alia vasa quęcumque, ad Ecclesiastica Sacramenta deservientia, violatas vel violata, reconciliari, ac non consecratas & non consecrata, infra dicti mensis spacium, consecrari debite faciant & procurent.

V. Item, ut quicunque pro tempore quarumcunque Clericorum vel beneficiariorum dictarum Civitatis & Diocęsis Osnaburg. defunctorum manifestos & testamentorum executores, infra unius mensis spacium, obitum Testatoris immediate sequens, Nobis vel Officiali Nostro de bonis inventis & de dispositione, & infra unum annum, à tempore obitus hujusmodi immediate sequentem, de executione eorundem certificent & informet legitimis documentis, prout hætenus solitum fuit & consuetum.

VI. Item, & Ecclesiarum quarumcunque Campanarii, temporibus Divinorum, condigna religione, sicut decet, sint induti, ac nocturno tempore in Ecclesiis dormire non obmittant; sintque etiam ipsi Campanarii, ubi saltem Ecclesiarum facultates ad hoc suppetunt, competenti literatura imbuti & decorati.

VII. Item, ut nullus Clericorum vel Notariorum, vel Executorum citationes vel alia quęcumque processus seu mandata quorumcunque judicum delegatorum vel subdelegatorum seu aliorum alias quam ordinariorum exequi præsumat, nisi talium Judicum potestas sive Jurisdictio eisdem citationibus, processibus, literis vel mandatis de verbo ad verbum sit inserta.

VIII. Item, ut nullus, cujuscumque status, gradus vel conditionis existat, ex nunc inantea, causam vel causas quascunque contra quoscunque incolas Civitatis & Diocęsis præfatarum, extra easdem Civitatem & Diocęsim coram quocunque delegato vel subdelegato, Conservatore, Commissario, sive iudice, movere, prosequi, seu aliquem ex prædictis incolis evocare seu evocari facere præsumat vel attentet quoquo modo, quamdiu iidem incolę infra Civitatem Osnaburgensem antedictam coram eorum veris locorum Ordinariis seu Archidiaconis, de se querulantibus stare juri se paratos asserunt; quinimo ipsi hujusmodi suas causas primo & ante omnia coram eisdem Archidiaconis & locorum Ordinariis prosequi debeant atque teneantur, donec & quousque per Appellationem legitimam à Sententię seu Notario aliquo gravamine causa seu causę hujusmodi ad superiorem legitime fuerint devolutę.

IX. Item, ne Quęstuarii vel Terminarii sine literis licenciatoris, integris & illęsis, in robore & vigore existentibus, ac pro Anno

inno-

innovatis, ac de novo à Nobis aut Officiali Nostro ac Decano & Capitulo Ecclesiæ Osna-burgensis, prout solitum est, obtentis ac illæ-sis, visis, lectis, ostensis & diligenter examina-tis, per quoscunque admittantur: quodque quarumcunque Ecclesiarum Rectores sive Mercenarii pro hujusmodi à Nobis & dicto nostro Officiali literarum obtentorum ac ad-ventus intimatione, à quolibet quæstuario ul-tra quartam unam vini seu illius valorem non exigant seu extorqueant: & quod nullus fal-so nomine in dictis Civitate & Diœcesi quæ-stum faciat, seu talis admittatur absque literis consimilibus, ut præfertur, à Nobis & Offi-ciali Nostro ac Decano & Capitulo obtentis.

X. Et insuper, ne Structuarii Ecclesiarum, sine licentia & expresso consensu suorum Ple-banorum, quoquo modo fabricent: & quod semel in quolibet anno de bonis Ecclesiarum perceptis & expositis, singulis ipsarum Eccle-siarum Plebanis computum faciant atque rati-onem.

XI. Item statuimus & præcipimus, ut Sa-cerdotes & Presbyteri frequenter prohibeant omnibus subditis suis sub pœna excommuni-cationis, ne fidem mutuo dent clandestine & in occulto super matrimonio contrahendo, vel clam matrimonium contrahant, sed publice, trina proclamatione præcedente, coram Pres-bytero & coram pluribus hoc faciant; & si aliter fidem dederint de contrahendo vel con-traxerint, ipsos excommunicamus; qui sic ex-communicati publice denuncientur, & teneantur, donec absolutionis beneficium meruerint obtipere.

XII. Item volumus & mandamus, ut nul-lus Abbas, Abbatissa, Priorissa, Monachus seu Monacha, habitu religionis abjecto, in Eccle-siis, vicis vel plateis, aut alicubi, nisi in religio-ne debita & decenti, sicuti in eorum Monaste-riis, procedant, ac secundum regulam ferant peplum & velum, ubicunq; fuerint constituti; alioquin ad divina nullatenus admittantur.

XIII. Item, ne quis, saltem pacis tempo-re, in Cœmiteriis focum teneat seu in illis commorari præsumat seu commorari permit-tatur: quodque Ecclesiæ & illarum Cœmite-ria, nec non baptisteria & alia sacra vasa & receptacula, ne forte quovis casu eadem violari seu alias contaminari contingat, diligen-ter præmunita, purgata, munda & serata con-serventur; immunitatesque Ecclesiarum & Cœmiteriorum inviolatas & incontaminatas præcipimus ab omnibus observari.

XIV. Item, ut omnes & singuli, qui tem-pore de annis Structuræ, ratione beneficiorum quæ obtinent & adepti sunt, satisfacere tenentur, infra mensem antedictum Collecto-ribus, ad hoc deputatis, cum effectu respon-deant atque satisfaciant.

XV. Insuper, ut universi & singuli Eccle-siarum Rectores seu eorum Locatenentes ac

Capellani, nec non Clerici & Notarii, per di-ctas Civitatem & Diœcesin ubilibet consti-tuti, in mandatorum executionibus modum & formam executionum suarum fideliter & authentice conscribant & observent; Mandata quoque eadem de ambone vel aliàs publicè denuncient, nec occulte vel clandestine, quin-imo publice & patenter, mandata exequenda exequi & publicare studeant; Decretum et-iam, in mandatis ipsis positum, in præjudi-cium atque partium detrimentum abbreviare vel prorogare non præsumant; quodque et-iam, factis mandatorum executionibus, saltem excommunicatos mox ad eorum registra in-scribant, ac excommunicatorum registra hu-jusmodi, singulis annis, suis Archidiaconis, salvo eorum, pro labore, salario competenti, præsentare non recusent; quodque etiam ipsi mandata quæcunque, quæ pro tempore exe-cuti fuerint, absque omni denegatione & dif-ficultate partibus sive nunciis restituant, nec publice excommunicatos ad divina vel com-munionem quovis modo admittant.

XVI. Item, ut nullus Presbyterorum, cu-piditate vel alia sinistra causa ductus, quinimo causa rationabili subsistente, una die duas Mis-sas, præterquam in die sancto Natalis Domini & aliàs in casibus à Iure permissis, celebra-re præsumat; quodque etiam nullus de cæte-ro Presbyterorum in dictis Civitate & Diœ-cesi Osna-burg. in altari portatili, nisi quan-tum Ius permittit, celebrare præsumat, absque desuper à Sede Apostolica seu Nobis vel Of-ficiali prædicto pro tempore obtenta & im-petrata licentia speciali.

XVII. Item, ut nulli alienæ Diœcesis Presbyteri in Capellanos vel Mercenarios as-sumantur, nisi tales de eorum formatis atque personarum legalitate coram Nobis seu Offi-ciali prædicto fidem fecerint oculatam; nec aliqui, loco sui, Mercenarios sive Locatenen-tes in suis beneficiis ponant vel substituunt, nisi tales eorum Archidiaconis rite præsentaverint, curam ab eis animarum recepturis.

XVIII. Insuper, ut excommunicatis, in articulo mortis, post idoneam & sufficientem receptam atque datam cautionem solum & duntaxat, viaticum ministretur, juxta modum & consuetudinem vicinarum Ecclesiarum, & maxime Ecclesiæ Metropolitanæ; quodque talibus etiam, si decesserint, Ecclesiastica de-negetur sepultura, donec & quovisque de sa-tisfactione partis, & Iudicis absolutione, per aliqua legitima constiterit documenta.

XIX. Item, ut nullus Notariorum, de cu-jus idoneitate ac sufficientia & experientia in officio possit merito suspicari, sine speciali dicti Domini Officialis approbatione, offi-cium Notariatus exercere seu Instrumenta scribere & conficere præsumat; ne forte pro-pterea pericula verisimiliter valeant suboriri.

XX. Et insuper, ut Rectores & Proviso-

Q

res

res Ecclesiarum ad vasa chrisimalia, ut sint munda, integra & diligenter clausa, respectum singularem & debitum studium habeant; ac dato & recepto, tempore & loco solitis, Oleo sacro huiusmodi, talia vasa cum debita reverentia atque pudicitia deferri faciant & procurent. In quo quidem Oleo sancto deferendo unaquæque parochialis Ecclesia suum proprium habeat & propterea emittat Campanarium, seu fidelem & legalem nuncium seu cursorem; pauperibus Ecclesiis duntaxat in hoc exceptis.

XXI. Cæterum, fraudibus nonnullorum obviare ac communi singulorum Civitatis & Diocesis Osnaburgensis tam spiritualium quam secularium incolarum utilitati providere cupientes; ordinamus & statuimus per præsentem, ut ex nunc inantea, perpetuis futuris temporibus, omnes & singuli in dictis Civitate & Diocesi Osnaburg. tam beneficiati quam non beneficiati Clerici & personæ Ecclesiasticæ, qui pro tempore fuerint in eorum constitutionibus manifidelium & Testamentariorum ac ultimarum voluntatum Executorum & inter illos unum vel plures de personis Ecclesiasticis in eisdem Civitate & Diocesi beneficiatos in eorum Testamentarios ac ultimarum voluntatum executores & manifidèles, non cum minori sed simili per omnia & æquali aliis suis manifidelibus Testamentariis & Executoribus attributa potestate, sub omnium honorum suorum, post eorum & cujlibet eorum obitum relictorum, confiscationis pœna, deputent & constituent, ac tales, post eorum & cujlibet eorum obitum, habeant & derelinquant. Inhibemus etiam sub pœnis similibus ac infra scriptis, ne quis in præfatis constitutionibus suorum manifidelium focarias seu personas suspectas constituent; & si constitutæ forent, illis omnino disponendi interdiciamus facultatem.

XXII. Volumus etiam & mandamus, ut Stationarius sancti Petri, secundum suæ præsentationis tenorem, benevole recipiatur & favorabiliter pertractetur; dies vero Stationis suæ populo fideliter intimetur, & per utriusque sexus homines, in quorum Parochia pro tempore existit, donec Officium suum compleverit, celebris & festiva habeatur.

XXIII. Insuper vero per præsentem citamus omnes & singulos Dominos, Prælatos, Clericos & personas Ecclesiasticas suprascriptas, sacrosanctam Synodum huiusmodi celebrantes, & ipsi interesse debentes, tam præsentem quam absentes, quatenus feria tertia post Dominicam Oculi, vel feria tertia post festum sancti Remigii proxime sequente, pro sacrosancta Synodo huiusmodi, tunc, ut moris est, iterato celebranda, loco & hora præsentibus compareant, Nobisque & Commissario sive Commissariis Nostris, per Nos ad hoc deputandis, in huiusmodi celebratione ex tunc prout ex nunc debito modo assistentes: inhi-

bentes præterea, sub infra scriptis excommunicationis & pecuniarum pœnis, universis & singulis Dominis Parochialium Ecclesiarum, Capellarum & Altarium, divinatorum Rectoribus, Plebanis, Viceplebanis, Capellanis, Curatis & non Curatis, Vicariis perpetuis, Altaristis, cæterisque Presbyteris, Clericis, Notariis & Tabellionibus publicis quibuscunque, per Civitatem & Diocesium Osnaburgensem ubilibet constitutis, ne de cætero aliqua tam Conservatorum quam Subconservatorum seu aliorum quorumcunque Iudicum, quacunque auctoritate fungentium, præterquam Sedis Apostolicæ immediate & Nostræ Officialis ac dominorum Archidiaconorum Ecclesiæ mandata citationum seu aliorum quascunque literas exequantur, seu ad eorum executionem procedant, nisi talia per Nos aut dictum Officialem Nostrum rite sint admittita ac approbata, & desuper Nostras aut dicti Nostræ Officialis literas receperint patentem.

Præmissa omnia & singula, Constitutiones & Statuta, auctoritate hujus sanctæ Synodi cum omnibus & singulis suis clausulis per quemque in virtute sanctæ obedientiæ & sub suspensionis & excommunicationis, trium dierum Canonica monitione præmissa, præsentibus ferimus in rebelles, nec non quinquaginta florenorum Renensium, in pios usus applicandorum, pœnis, præcipimus & mandamus firmiter & inviolabiliter observari. Protestamur tamen, quod, si quid forsân dubii vel difficultatis emerferit in præmissis, hoc Nobis in his scriptis per expressum reservamus declarandum, corrigendum, interpretandum, mutandum, augmentandum seu in melius commutandum; omnem etiam in præmissis omnibus & singulis per Edictum etiam publicum in valvis Ecclesiæ Osnaburgensis seu aliàs, prout visum fuerit, ulteriorem executionem processuum continuationem ac pœnarum & Sententiarum prædictarum quoslibet negligentes & contra Rebelles declarationem & relaxationem & absolutionem faciendam, dicto Nostræ Officiali plenarie committentes. Absentes vero, qui ad hanc Synodum, absque petita & obtenta licentia, non venerint, seu absque religione hunc locum Capitularem intraverint, præsentibus judicamus contumaces, desuper processuri, prout de jure fuerit procedendum.

In quorum omnium & singulorum fidem, & testimonium præmissorum, præsentem literas Synodales, huiusmodi suprascripta Constitutiones & Statuta in se continentes, Sigilli Officialatus dictæ Curie Osnaburgensis iussimus & fecimus appensione roborari. Datum Osnaburgis apud Ecclesiam Osnaburgensem, anno à Nativitate Domini millesimo quingentesimo tricesimo tertio, Feria tertia post Dominicam Oculi.

*Subscriptum per me IASPARVM MISSINGK,
sacris Apostolica & Imperiali auctoritatibus Notarium.*